Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Mauri Lasaga Belategi

Aramaio, Araba (1922)

Aurkibidea

Biografia

Barajuen auzoko Iparralde baserrian jaio zen. Zazpi urte zituela, familia etxez aldatu zen Azkoaga auzoko Iturralde baserrira. Bederatzi anai-arrebatatik laugarrena izan zen Mauri. Gerra hasi zenean Eskoriatzan neskame lanetan ziharduen. Gerran milizianoek aita etxetik eraman zuten egun batean, eta betirako desagertu zen. Aramaioko "Kuranderiaren" seme Imanolekin ezkondu eta zazpi seme-alaba izan zituzten. Koinata Jaione Ormaetxearekin azaltzen da grabazioan.

Zintak

ARA-093

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2010-02-03
- **Iraupena**: 141 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elortza, Kepa

Pasarteak

1. Aita gerra denboran betiko ezkutatu

- **Erref**: ARA-093/005
- **Iraupena**: 0:03:39. **Hasi**: 00:09:45. **Bukatu**: 00:13:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Aita gerra denboran etxetik eraman zuten aitorpena ematera, eta ez zuten gehiago bere berririk izan. Aita etxetik eraman zutenak aramaioarrak ziren, baina gero ukatu egin zuten aita eraman izana. Aramaiotik Arrasatera eta handik Bergarara eraman zutela badaki Maurik, baina Bergaran ezkutatu omen zen.

Transkripzioa
-Eta zure aitta-amak? -Mauri: Nire aitte-aman zera tristie da. Akordetan nazenien, ya… -Bueno, ez dogu orduen horretaz berba eingo. -M.:

Ama larogeta… larogei in baiño hillebete lehenau zertu zan, hil zan. Baiñe aitte, gerra denporan hartu eta etxetik eruen eta gehixau ikusi ez. -Kontxo! Leku askotan pasau zan hori! -M.: Eta aitte hil zan berrogeta hamabi urteaz hil zan. Eta ama geratu zan berrogeta bi urteaz beratzi seme-alabakin etxien. Eta ez dou jakin nun hil dan ez nun dauen, ezebez. -Jaione: Hoixe tristie! -M.: Hori da tristie, hori! Hiru urtien… -Oin badabitz ba, […] topaitten. -M.: Bai, badabitz. Niri be preguntau dostie behin baiño sarrixau telefonotik, baiñe ez dau… Haxe izen zan gizona Aramaixon bakar-bakarrik. Hoixe pasau zan, holan eruen eta jakin barik desapareziru. Hirugarren egunien-edo desapareziru zan eta kitto. Nun dan be ez. Zenbat ahalegin in ete dogun! Baiñe ez da jakin. -Zeintzuk eruen auien? Francotarrak? -M.: Eruen auen aramaixoarrak! Zazpi, sei, eta bat zan Vittoixekue. Geuaz egon zien berbetan eurak. Danak ezauketan gittuen, klaro! Aramaixon, ba, danak. Baiñe gero uketu in auen danak, gurien ez ziela egon. Eta akabo! Haxe izen zan, gehixau ezebe ez dou jakin. Eta hori ibili da, ni, jesuittie neuen anaie, zenbat ahalegin hak be in auen! Eta gaiñetikuek be bai, baiñe… Ha borrau zan, baten batek juramentue indde eukien ezer ez esateko. Derrigorra da, ze, zazpittik batek be ez esatie! Danak, eurak ez diela egon. Ta geurien egon zien, berbetan geuaz. Ondion esan auen: "Bo! Aittei iñ biher dutsau, e, trankil egon! –Anaiek martxau iñ auen. Anaie bestaldera pasau zan, bai? Eta –Semien deklaraziñotxo bat in biher dau. Besteik ez. Ensegira etxea dator". Ta gu trankillao geratu gitzen zera baiño, eta gehixau ikusi be ez. Handik eruen auen Mondrauera, eta Mondrauen geuken tio abadie, anaie, gure tio, bere anaie. Eta, klaro, janik be ez utsiela emun aiuntamentuen, eta berak, anaiek, eruen ei zutsen. Gero handik Bergarara, eta Bergaran gabe bat-edo in eta desaparezidu zan. -Orduen, preso eruen auen. -M.: Bai, bai, preso eruen auen. Hartu eta, bueno, preso! Guri esan uskun “Deklaraziñotxo bat ein eta ensegira etxea etorriko da”. Baiñe handik ya Mondrauera eruen auen eta gero Mondrauetik Bergarara, eta Bergaran, desaparecido. Eta zozterrik be ez eta kitto! Hiru urtien egon gitzen enterraixue be in barik. Ezin geikien ein. Zelan ez gakixen ezebe, hiru urtea in geen enterraixue. Ondion ez dakigu ezebe, eta hori, makiña bat ahalegin in daue, e? Bai anaiek, bai semiek, danak. -Euskal Herrixen jente asko dau, Euskal Herrixen bakarrik ez, España danien. -M.: Ba, Aramaixon unico, bera bakarrik. Bestela hilgo zien, baiñe holan hartu eta desapareziru geure aitte. Ta aitte, ze, on bat. Bera, txikita barik beratzi umeaz, bo! Baten batek euken arrabixon bat eta kitto. -Horrei ez jako bueltaik emungo. -J.: Gerra denporako gauzak! -M.: Sufriru dou, baiñe... Eske auzuen be, bueno, bueno, gizon gixajo bat, urten ezinke auena, ez diru eta ezebe, beratzi ume etxien, eta hartu eta eruen. Eta ama, akabo, gehixau ez zan ondo izen ama.

2. Anaia ELAko lehendakari

- **Erref**: ARA-093/008
- **Iraupena**: 0:04:13. **Hasi**: 00:17:07. **Bukatu**: 00:21:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Anaia zaharrenak Eibarko Armeria Eskolan ikasi zuen. Bilbora joan zen lanera eta han ELA sindikatuko lehendakari egin zuten. Anaia honek gerran Iparraldera hanka egin behar izan zuen. Anaien gerrako ibilera batzuk kontatzen ditu Jaionek.

3. Pobreenak neskame

- **Erref**: ARA-093/010
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:23:47. **Bukatu**: 00:26:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Gerra hasi zenean, Mauri neskame zegoen Eskoriatzan. Jaioneren anaia Pedrok Jose Antonio Agirre lehendakaria ezagutzen omen zuen. Maurik zortzi anai-arreba izan zituen eta Jaionek, berriz, hamar. Jaioneren etxean diru gehiago omen zuten Maurirenean baino, eta neskame joan beharrik ez zuen izan Jaionek. Jaionerenean ama "kurandera", eta ahizpa erizain eta emagina zeuden etxean.

4. Komenentziako ezkontza

- **Erref**: ARA-093/011
- **Iraupena**: 0:03:27. **Hasi**: 00:26:23. **Bukatu**: 00:29:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Jaioneren amak bere ama galdu zuenean, ama pontekoak Azkoaga auzoko Sarria baserrian aurkitu zion senargaia eta harekin ezkondu zen. Jaioneren ama "kurandera"k berak prestatzen zituen sendatzeko erabiltzen zituen ukenduak. Hezur, azal eta eta abarretako arazoak konpontzen zituen.

5. "Kurandera"ren ukenduak

- **Erref**: ARA-093/012
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:29:50. **Bukatu**: 00:32:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
"Kurandera"k (petrikiloak) laborategi antzeko gela bat zuen etxean. Osagai naturalak erabiltzen zituen, etxeko erleen argizaria, besteak beste. Aitajaunaren anaia Somorrostron zegoela, silikosiak jota emaztea eta seme-alaba guztiak galdu eta gero, Aramaiora etorri zen eta anaiaren etxeko ortua

eta erleak zaintzen laguntzen zuen. Jaioneren ama "kurandera"k olioa, ardoa eta argizaria erabiltzen zituen ukenduetarako, baina ez omen zuen belarrik erabiltzen.

6. "Kurandera"ren jakituria

- **Erref**: ARA-093/013
- **Iraupena**: 0:03:11. **Hasi**: 00:32:10. **Bukatu**: 00:35:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Mauriri berari apurtutako eskumuturra "kurandera"k nola sendatu zion azaltzen du. Benda, oholtxo, olio eta ardoarekin sendatu omen zion. Jaioneren amak zuen jakituria bere amarengandik jaso zuen. Ama "kurandera"k zenbat gaitz eta gaixotasun sendatzen zituen azaltzen du alaba Jaionek.

7. "Kurandera"ren lanak eta ospea

- **Erref**: ARA-093/014
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:35:21. **Bukatu**: 00:37:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Mauriren ahizpari gurdiaren txirrika gainetik pasatu zitzaion, eta ukalondoa eta belauna txikitu zizkion. "Kurandera"rengana eraman zuen aitak eta, artatu ondoren, hezurrok lehen zeuden bezala uztea lortu zuen. Jaioneren ama "kurandera"ren ospea Aramaiotik kanpo ere ezaguna zen, eta Donostiatik edo Bilbotik ere etortzen zitzaizkion gaixoak.

8. "Kurandera"ri isuna jarri zioten

- **Erref**: ARA-093/015
- **Iraupena**: 0:02:46. **Hasi**: 00:37:51. **Bukatu**: 00:40:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Amari isuna jarri zioten medikua izan gabe "kurandera" (petrikilo) lanetan jarduteagatik. Amak ez zien bezeroei asko kobratzen, eta haiek sarritan opariak ekartzen zizkioten. Frantziara ihes egin zuen anaia Ingalaterrara joan zen gero, eta bertatik nylonezko galtzerdiak bidaltzen zituen etxera.

9. Familiak sakabanatuta

- **Erref**: ARA-093/017
- **Iraupena**: 0:03:09. **Hasi**: 00:41:33. **Bukatu**: 00:44:42

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Jaioneren anaia, familia Aramaion utzita, Ingalaterrara joan zen. Anaia gazteena New Yorkera joanda zegoen, eta beste anaia bat Kanadara. Anaia zaharrenak 25 urteko aldea zuen Jaionerekiko, eta Mauri koinatak ezagutu ere ez zuen egin, Kanadan hil baitzen. Amak 73 urte hartu zituen; hil zen aurreko egunera arte artatu zituen gaixoak.

10. Petrikilo familia

- **Erref**: ARA-093/018
- **Iraupena**: 0:03:38. **Hasi**: 00:44:42. **Bukatu**: 00:48:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Amak etxean zuen laborategia. Berak egiten zituen ukendu, enplastu edo txaplatak. Osagai ezberdin asko erabiltzen zituen, eta txaplatak abereen larru finarekin jartzen zituen. Bikea (“pez negra”) eta trementina ere erabiltzen zituen. Mauri Jaioneren anaia Imanolen emaztea izan zen. Amaren lanak ikusita, seme-alaba guztiek ikasi zuten petrikilogintzako trikimailuren bat.

11. Herriko eskolak

- **Erref**: ARA-093/019
- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 00:48:20. **Bukatu**: 00:51:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Gaixoak sarritan etxean geratzen ziren egun batzutarako. Ama hil eta gero, alaba emaginak Mauriren seme bati istripuz apurtu zituen berna hezurrak zuzendu zizkion. Bai Jaione eta bai bere ahizpa emagina oso kaligrafia dotorekoak izan dira. Aramaioko kaleko eskolak aipatzen dituzte. Maurik Azkoaga auzoko eskolan ikasi zuen.

12. Aramaioko bainuetxea

- **Erref**: ARA-093/020
- **Iraupena**: 0:04:19. **Hasi**: 00:51:54. **Bukatu**: 00:56:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Jaione eta Mauriren garairako Aramaioko bainuetxea itxita zegoen. Bainuetxea bota eta eskola eraiki zuten bertan. Bainuetxearen eraikuntza oso polita omen zen. Hilabete guztiak irudikatzen zituzten estatuak omen zeuden bertan. Plaza ondoan zegoen eskola batean ikasi zuen Jaionek, sei urterekin hasita, gerra hasi zen arte.

13. Iparraldean errefuxiatuta

- **Erref**: ARA-093/021
- **Iraupena**: 0:03:14. **Hasi**: 00:56:13. **Bukatu**: 00:59:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Gerra hasi zenean, Jaione Bilbora joan zen. Gero Frantziako La Rochette-era. Handik Baiona ingurura joan ziren, eta denera lau urte pasatu zituen Frantzian. Baiona inguruko baserritar guztiak euskaldunak ei ziren. Hango euskal esaerak gogoratzen ditu. Mauriren senarra izango zena, Imanol, morroi egon zen Iparraldeko baserri batean.

14. Iparraldeko euskaldunak

- **Erref**: ARA-093/022
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:59:27. **Bukatu**: 01:02:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Imanol "gorri"tzat hartu omen zuten Iparraldean egon zenean. Horrek sortutako egoera barregarriak azaltzen ditu Maurik. Harrezkero, bisitan joaten ziren senar-emazteak Imanol egon zen baserrira.

15. Orduko botikak eta botikariak

- **Erref**: ARA-093/023
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 01:02:03. **Bukatu**: 01:04:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Gerra hasi zenean, Jaione Bilbora ikastera bidaltzeko asmoa zuen familiak, baina gerrak dena aldatu zuen. Garai hartan medikuak agindutako botikak botikariak berak prestatzen zituen. Usain handia egoten omen zen botiketan.

16. Gau-eskolak mutilentzako bakarrik

- **Erref**: ARA-093/024
- **Iraupena**: 0:03:37. **Hasi**: 01:04:37. **Bukatu**: 01:08:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Mauriren auzo-eskolan neska-mutilek elkarrekin ikasten zuten, baina Jaioneren eskolan neskak bakarrik ibiltzen ziren. Maurik oso gutxitan joan ahal izaten zuen eskolara, baina etxeko gazteenek sarriago joateko aukera izan zuten. Gau-eskolak, berriz, mutilentzako bakarrik omen ziren orduan. Mauri eskolako matematiketan biderketa eragiketaraino iritsi zen; zatiketak ez zituen ikasi.

17. Eskolak erdaraz

- **Erref**: ARA-093/025
- **Iraupena**: 0:04:46. **Hasi**: 01:08:14. **Bukatu**: 01:13:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Eskolan euskaraz egitea debekatuta zegoen. Jaioneren seme nagusienak zigortu egiten zituzten eskolan erdaraz ez jakitearren. Jaionek eta Maurik dotrina euskaraz ikasi zuten.

18. Erromeriak eta dantzak

- **Erref**: ARA-093/026
- **Iraupena**: 0:03:31. **Hasi**: 01:13:00. **Bukatu**: 01:16:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Aisia » Kultura » Dantza
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Beste auzoetako neska-mutilak ere etortzen ziren gramofonoz alaitutako Azkoaga auzoko iganderoko erromeriara. Jaione dantza-talde batean aritu zen, eta Aramaiotik kanpora ere joaten ziren dantza egitera. Emakume aramaioar batzuk, zigor gisa, gerraostean kaleak eta kuartelak garbitzera behartu zituzten.

19. Nazionalistak eta karlistak familian

- **Erref**: ARA-093/029
- **Iraupena**: 0:03:11. **Hasi**: 01:21:35. **Bukatu**: 01:24:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:
Jaioneren aita nazionalista eta Mauriren aita karlista Aramaioko udaletxeko zinegotziak izan ziren legealdi berean. Jaioneren aitonak karlisten aldean borrokatu zuen azken karlistadan. Mauriren aita gerran desagertu zen eta hiru urtean ezin izan zuten hileta-elizkizunik egin.

20. Aita desagertzea

- **Erref**: ARA-093/030
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 01:24:46. **Bukatu**: 01:27:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Aita desagertzeari buruzko pasartea kontatzen du.

21. Nobio kontuak

- **Erref**: ARA-093/033
- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 01:30:00. **Bukatu**: 01:33:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Senargaia nola ezagutu zuen kontatzen du Jaionek. Maurik ere bere senargaiarekin izan zituen lehenengo harremanak azaltzen ditu.

22. Karlisten banderaduna

- **Erref**: ARA-093/034
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 01:33:34. **Bukatu**: 01:35:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa

Laburpena:
Batak nobio karlista eduki zuela, eta bestea karlisten “abanderada” izan zela kontatzen dute. Cochabambako apezpikua (Azkoaga auzoko Labiena baserriko semea) etorri zenean Mauri banderarekin joan omen zen harrera egitera, eta egunkarian atera ei zuten banderarekin…

23. Senarra kartzelara

- **Erref**: ARA-093/036
- **Iraupena**: 0:04:34. **Hasi**: 01:35:57. **Bukatu**: 01:40:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Ezkondu eta urte batzuetara Mauriren senarra atxilotu, jipoitu eta kartzelaratu egin zuten. Kartzelan zegoela, 19 hilabeteko alabatxoa hil zitzaien. Sei hilabete eman zituen preso.

24. Jazbana Aramaioko plazan

- **Erref**: ARA-093/039
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 01:42:33. **Bukatu**: 01:44:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Gaztetan ez zeukaten Legutio edo Otxandio aldera joateko joerarik. Irtetekotan, Arrasatera joaten ziren. Igandero zegoen Aramaion erromeria. Lehengo plaza zabalagoa eta dantzarako egokiagoa zela diote. "Jazbana datorrela domekan!!" ahoz aho pasatzen zen herrian.

25. Dantza lotua bekatu larria

- **Erref**: ARA-093/040
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 01:44:39. **Bukatu**: 01:47:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
"Baltziuan" (dantza lotua) egitea bekatu omen zen, eta apaizek leihotik zaintzen omen zituzten plazako dantzak. Gero pulpitutik salatzen zituen dantzariak, eta konfesatzerakoan absoluziorik eman ez.

26. Aramaioko erromeria ezagunak

- **Erref**: ARA-093/041
- **Iraupena**: 0:03:51. **Hasi**: 01:47:49. **Bukatu**: 01:51:40

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Auzoetan ez ezik, ermitetan ere egiten ziren erromeria ederrak; San Kristobalgora egunpasa ere joaten ziren. Letasurrekoa, Marixeka eta beste erromeria batzuk gogoratzen dituzte.

27. Abadearen desafioa, pilota jokoan

- **Erref**: ARA-093/042
- **Iraupena**: 0:03:07. **Hasi**: 01:51:40. **Bukatu**: 01:54:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Aisia » Kirola » Pilota
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:
Garraiobide publikorik ez zegoen, eta Aramaiotik Arrasateko jaietara joaten ziren oinez, baina nekez Arrasate baino urrutiago. Mutilek pilotan jokatzen zuten elizpean. Abadea pilotari ona omen zen, eta Mauriren senarrari desafioa jarri zion. Abadeak sotana jantzita jokatu omen zuen.

28. Jaione erdara zalea eta aitona ehulea

- **Erref**: ARA-093/044
- **Iraupena**: 0:04:25. **Hasi**: 01:55:39. **Bukatu**: 02:00:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Jaioneren familian bertsotarako eta kanturako zaletasun handia zegoen. Jaione umetan oso erdara zalea zen, eta anaiek pezeta bat ematen zioten euskaraz egiteagatik. Jaionek ez daki bere amona nongoa zen. Aitonari "Pedro ehulie" deitzen zioten. Oso trebea omen zen ehungintzan. Ehungintza tresneria guztia, eta beste tresneria eta altzari zahar asko galdu dira baserrietan.

29. Milizianoak baserrian

- **Erref**: ARA-093/045
- **Iraupena**: 0:02:59. **Hasi**: 02:00:04. **Bukatu**: 02:03:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Milizianoak esnea edatera etortzen ziren Mauriren baserrira. Soldaduak berorika egiten zioten amari. Esnea ordaintzen zuten, baina ordaindu gabeko oilaskoa ere eraman zuten egun batean. Jaione Bilbon zegoela, gudariak txistua eta danbolinarekin etortzen ziren; gorriak zirenean, ordea, oiloz eta untxiz kargatuta egoten ziren.

30. Gorriak lapurretan baserrian

- **Erref**: ARA-093/046
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 02:03:03. **Bukatu**: 02:06:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:
Egun batean, ia etxean zuten urdai guztia kendu zieten “Dragones” batailoikoek. Kanpandorrean gorde zuen amak urdai hori, eta usteldu egin zen bertan. Etxe ondoan zegoen gurutze bat ere eraman zuten gorri horiek, kirieleisonka. Agintari batek behartu zituen gurutzea bere lekura itzultzera.

31. Edarra hamar ogerlekoren truke

- **Erref**: ARA-093/047
- **Iraupena**: 0:03:28. **Hasi**: 02:06:06. **Bukatu**: 02:09:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
"Pakun, pakun!!" gerrako tiro-hotsa gogoratzen du Maurik. Bilboko “Dos Caminos”eko miliziano asko egon ziren Aramaion, denak euskaldunak. Amak etxean zuen edarra polit bat saldu zion soldadu bati hamar zilarrezko ogerlekoaren truke. Jaionek, berriz, trapero bati eman zion edarra bat.

32. Berorika, zuka edo hika

- **Erref**: ARA-093/048
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 02:09:34. **Bukatu**: 02:11:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Abade eta medikuei berorika zuzentzen zitzaizkien herritarrak garai hartan. Mauri etxean zuka mintzatzen zen.

33. Nesken kongregazioak

- **Erref**: ARA-093/050

- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 02:12:08. **Bukatu**: 02:15:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Mauri moja bidali nahi izan zuten etxean, baina berak ez zuen onartu. Jaioneren 11 anai-arreben artean ere baten bat fraide edo moja bidaltzea nahi izan zuten, baina ez zen inor joan. Hijas de María kongregazioan egon zeneko istorio bat kontatzen du Maurik. Erromeriara joateko baimena eskatu behar izaten zuten. Jaione Acción Católicakoa izan zen, baina berari dantza egitea asko gustatzen zitzaion.

34. Elizaren indarra eta eragina

- **Erref**: ARA-093/051
- **Iraupena**: 0:03:48. **Hasi**: 02:15:42. **Bukatu**: 02:19:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Fraideek garizuman plazako zoruari muin ematera behartzen zituzteneko kontuak. Aste Santuan gauez eta kandelekin joaten ziren kanposantura kaletik eta auzoetatik.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-16

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com